

తి॒త్యు॒ర్న॒త్యుమ్ । త్సీ॒త్యువ॒ తదా॒త్తి॒త్యేవ॒ న్నాయం॑ కరి॒షి॒త్యుతి॑ । త్సీ॒
 త్యు॒నా॒ఽఽత్తి॒త్యం॑ ప్రా॒త్యుః । యావ॑దహో॒రాత్రే॑ ధ॒వతి॑ । తావ॑ద॒
 త్యు॒ ప్రాత్యు॑ । నాత్తి॒త్యు ర్నీ॒ । నాన్తా॑ న కర్త॒వ్యస్తా॑ఽస్తి । యన్తా॑
 త్యు॒నాన్తా॑ఽస్తి॒ త్యాగో॒ర్నీహ్యతి॑ । య॒ తి॒ నైవ॑ దైవ॒వేద॑ ॥ ౬౦ ॥

తి॒త్యు వ్య॑ చ ॥ ౧౧ ॥

అ॒గ్ని॒త్యుః ప్ర॑జాపతి॒ర్నాస్తి గం॑ దు॒ద్ర ఉ॒త్తరా॑పతిం బ్రహ్మ॒నాది॑నాఽ
 త్యు॒నాన్తా॑ఽస్తి॒ ప్రాయా॑ య॒జ్ఞాః ప్ర॑జాపతి॒రకా॑మయతాత్ శ్రో॒వణా॑
 త్యు॒ ద్భూత॑స్త్రి॒త్యయో॑ వై య॒త్సీమృ॑త॒న్వ్యా స॒త్యేనై॑కాదశ ॥ ౧౧ ॥

అ॒గ్ని॒త్యుః వైవ॑ తేవ ప్ర॒శూనై॑వ యన్ని॒ మాస్తి॑ యో వా
 త్యు॒నాన్తా॑ఽస్తి॒ ప్రవృ॑త॒నాన్తా॑ ద్భూత॒న్వస్తి॑ ॥ ౬౦ ॥ అ॒గ్ని॒త్యుః ఉ॒చైవ॑
 త్యు॒వేద॑ ॥

॥ వారిః ఓమ్ ॥

ద్వితీయప్రపాఠకః

వారిః ఓమ్ ॥ ప్ర॑జాపతి॒రకా॑మయత ప్ర॒జాస్పృ॑శైవేతి॑ ।
 వ॒ వ్ర॒తస్థత॑హో॒తార॑మపశ్యత్ । తం మన॑సాఽనుద్రు॒త్య దృష్ట్వా॑
 త్యు॒వృ॒తావ॑హాత్ । తతో॑ వై స ప్ర॒జా అ॑స్పృశత । తా అ॒స్మాభ్యు॑
 త్యు॒ అపా॑శామకా । తా గ్ర॒హాణా॑స్పృశాత్ । తద్గ్ర॒హాన్య గ్ర॒హా

త్వమ్ । యః క్రామయేత్ ప్ర హాఠయేతి । ప దోహలోకార్థం కుమ-
 వాఽనుమృత్య దర్శస్త్యై హాఠయాత్ । క్రోహాపత్తిర్వై దోహలో-
 కా । ౧ । క్రోహాపత్తిర్వై ధూత్యా ప్ర హాఠయేతి । కుమనా హాఠయాతి ।
 మవ ఇవ హి క్రోహాపత్తిః । క్రోహాపత్తిరాప్తిః । పూర్వయా
 హాఠయాతి । పూర్వా ఇవ హి క్రోహాపత్తిః । క్రోహాపత్తిరాప్తిః ।
 స్యువయా హాఠయాతి । స్యువార్థి క్రోహాపత్తిః క్రోహా అపృఠః ।
 క్రోహానాగ్ం పృప్తిః । ౨ । దర్శస్త్యై హాఠయాతి । ప్రస్థానైః
 యోసే క్రోహాపత్తిః క్రోహా అపృఠః । యస్మాదేవ యోసే క్రోహా-
 పత్తిః క్రోహా అపృఠః । తస్మాదేవ యోసే ప్ర హాఠయేతి । శ్రాహ్నా
 గో దక్షిణాఠ ఉపాస్తై । శ్రాహ్నాగో వై క్రోహానాముపద్రోస్తా । ఉప్త-
 ద్రోస్తాముత్యైవ ప్ర హాఠయేతి । గ్రహాణ ఇవతి । క్రోహానాగ్ం పృప్తి-
 వ్యాప్తిత్యై । యం బ్రాహ్మణావిద్యావిద్యాగ్ంప్రయశో ప-
 త్యై । 3 । క్రోహాపత్తిర్వై దోహలోకార్థం కుమ-
 వాఽనుమృత్య దర్శస్త్యై హాఠయాత్ । క్రోహాపత్తిర్వై దోహలో-
 కా । ౧ । క్రోహాపత్తిర్వై ధూత్యా ప్ర హాఠయేతి । కుమనా హాఠయాతి ।
 మవ ఇవ హి క్రోహాపత్తిః । క్రోహాపత్తిరాప్తిః । పూర్వయా
 హాఠయాతి । పూర్వా ఇవ హి క్రోహాపత్తిః । క్రోహాపత్తిరాప్తిః ।
 స్యువయా హాఠయాతి । స్యువార్థి క్రోహాపత్తిః క్రోహా అపృఠః ।
 క్రోహానాగ్ం పృప్తిః । ౨ । దర్శస్త్యై హాఠయాతి । ప్రస్థానైః
 యోసే క్రోహాపత్తిః క్రోహా అపృఠః । యస్మాదేవ యోసే క్రోహా-
 పత్తిః క్రోహా అపృఠః । తస్మాదేవ యోసే ప్ర హాఠయేతి । శ్రాహ్నా
 గో దక్షిణాఠ ఉపాస్తై । శ్రాహ్నాగో వై క్రోహానాముపద్రోస్తా । ఉప్త-
 ద్రోస్తాముత్యైవ ప్ర హాఠయేతి । గ్రహాణ ఇవతి । క్రోహానాగ్ం పృప్తి-
 వ్యాప్తిత్యై । యం బ్రాహ్మణావిద్యావిద్యాగ్ంప్రయశో ప-
 త్యై । 3 । క్రోహాపత్తిర్వై దోహలోకార్థం కుమ-
 వాఽనుమృత్య దర్శస్త్యై హాఠయాత్ । క్రోహాపత్తిర్వై దోహలో-
 కా । ౧ । క్రోహాపత్తిర్వై ధూత్యా ప్ర హాఠయేతి । కుమనా హాఠయాతి ।
 మవ ఇవ హి క్రోహాపత్తిః । క్రోహాపత్తిరాప్తిః । పూర్వయా
 హాఠయాతి । పూర్వా ఇవ హి క్రోహాపత్తిః । క్రోహాపత్తిరాప్తిః ।
 స్యువయా హాఠయాతి । స్యువార్థి క్రోహాపత్తిః క్రోహా అపృఠః ।
 క్రోహానాగ్ం పృప్తిః । ౨ । దర్శస్త్యై హాఠయాతి । ప్రస్థానైః
 యోసే క్రోహాపత్తిః క్రోహా అపృఠః । యస్మాదేవ యోసే క్రోహా-
 పత్తిః క్రోహా అపృఠః । తస్మాదేవ యోసే ప్ర హాఠయేతి । శ్రాహ్నా
 గో దక్షిణాఠ ఉపాస్తై । శ్రాహ్నాగో వై క్రోహానాముపద్రోస్తా । ఉప్త-
 ద్రోస్తాముత్యైవ ప్ర హాఠయేతి । గ్రహాణ ఇవతి । క్రోహానాగ్ం పృప్తి-
 వ్యాప్తిత్యై । యం బ్రాహ్మణావిద్యావిద్యాగ్ంప్రయశో ప-
 త్యై । 3 ।

స్యాత్తే వ్యాకర్ణ ఇతి । తద్వస్త్యే తయః । యదేవైషప్రకాశ
 నమతి । తద్దేవాన రుద్రా ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మీమాదధానో దశహోత్రాః
 రుద్రమివ దధ్యాత్ । ప్రహారీషువైష్రమా ధత్తే । తెనైవాదుర్యా
 స్మిహోర్జ్జుపలయాత్ । ప్రహారీషువైష్రహోతి । వ్రావిన్న
 త్వస్మ్యుర్జ్జుశహోతారవ్యాచక్షత । ప్రహారీషువైష్రస్మిర్వపతి ।
 వ్రాదుధనిరమద్బుర్జ్జుశహోతారవ్యాచక్షత । వ్రాదుధనిరవ ప్పు
 వ్యాఽఽరభ్య ప్ర తమతే । అహో యజ్ఞో వై దశహోతా । యజ్ఞ
 మవ తమతే ॥ ౨ ॥ బ్రధివర్జ్జుశహోతారజ్జుపలయాత్ । వవ
 వైపురుష వ్రాణాః । వాఙ్మిత్రీయా । ప్రహాణమైవై నమతి చరతి ।
 వ్రతావైవై పురుషవైవ్య వ్యుక్ । మావత్ప్రాణాః । యావదేవాస్యా
 స్తే । తద్దధి చరతి । వ్యకృత ఇరిణ ఆహోతి ప్రవ్రతే వా । వ్రతద్యా
 అన్వై నికఃఋతిగృహీతమ్ । నికఃఋతిగృహీత వ్రవైవన్నికఃఋత్యా
 గ్రాహయతి । యద్వాచః క్రూరమ్ । తెన వవట్కరోతి । వ్రాచ
 వ్రవైవన్ప్రాణేణ ప్ర వృశ్చతి । త్రాచగార్తిమావృతి ॥ ౩ ॥

దశ హోతా వ్యవ్యా ఋచ్చేద్వాచస్యే దున్ధ వ్రవ తనుచై నిక
 ఋతిగృహీతం వజ్చ చ ॥ ౧ ॥

ప్రహారీషువైష్రమా ధత్తే వైష్రమా సా వృజైయేతి । వ
 వ్రతజ్ఞతుక హోతారమవశ్యత్ । తం మవసాఽనుమ్రత్యావావ్రా
 యేఽహోతి । తత్తో వైవ దశహోతావ్రామాసావస్పృత । తావ
 స్మాభ్యుప్సావప్రామతామ్ । తా గ్రాహణాగృహీత్ । తస్మి

హాస్య గ్రహార్యమ | ద్విశ్రమానుభూసావ్ధలభమానః | చతుశ్-
 హారాదం మనసాఽనుద్రుక్త్యాహావనీయే అహుయాత్ | ద్వి-
 శ్రమానుభూసావైవ స్పష్ట్యాఽఽరభ్య ప్ర తనుతే || ౧౫ || గ్రహీణ
 భవతి | ద్విశ్రమానుభూసాయో స్పష్ట్యైర్హృషీకీర్ణాసాఽకామయత
 చాతుమాఽస్యాసి స్పృశ్యేయేతి | స ప్రథం పశ్య హేణాతారమవశ్యత్ |
 తం మనసాఽనుద్రుక్త్యాహావనీయే అహుయాత్ | తతో వై స చా-
 తుమాఽస్యాస్యపృథ | తాస్యస్మాన్ స్పష్ట్యాస్యచాక్రమత్ | తాన్ని
 గ్రహీణాగృహ్యత్ | తద్గ్రహీస్య గ్రహార్యమ | చాతుమాఽస్యా-
 వ్యాలభమానః || ౧౬ || పశ్య హేణాతారం మనసాఽనుద్రుక్త్యాహావనీ-
 యే అహుయాత్ | చాతుమాఽస్యాన్వేవ స్పష్ట్యాఽఽరభ్య ప్ర
 తనుతే | గ్రహీణ భవతి | చాతుమాఽస్యావాగ్ం స్పష్ట్యాన్వృ-
 క్షేకీర్ణాసాఽకామయత పశుబ్ధగ్ం స్పృశ్యేయేతి | స ప్రథగ్ం పశ్యోతా-
 రమవశ్యత్ | తం మనసాఽనుద్రుక్త్యాహావనీయే అహుయాత్ | తతో
 వై స పశుబ్ధమపృథ | సోఽస్మాన్ స్పష్ట్యాఽచాక్రమత్ | తద్గ్రహీ-
 ణాగృహ్యత్ || ౧౭ || తద్గ్రహీస్య గ్రహార్యమ | ప్రశుబ్ధస్వ
 యుఖ్యమాణః | పశ్యోతారం మనసాఽనుద్రుక్త్యాహావనీయే అహు-
 యాత్ | ప్రశుబ్ధమైవ స్పష్ట్యాఽఽరభ్య ప్ర తనుతే | గ్రహీణ భవతి |
 ప్రశుబ్ధస్య స్పష్ట్యాస్య కృక్షేకీర్ణాసాఽకామయత వ్రామ్యమధ్వరగ్ం
 స్పృశ్యేయేతి | స ప్రథగ్ం ప్రప్త హేణాతారమవశ్యత్ | తం మనసాఽనుద్రు-
 క్త్యాహావనీయే అహుయాత్ | తతో వై స వ్రామ్యమధ్వరమపృథ || ౧౮ ||

తపో హోమసాధ్యైస్తోమసాకామత్ । తద్విహేనాగృహ్యత్ । తద్వి
 హాస్య గ్రహాత్వమ్ । ద్విష్టవ్యమాణః । నైత్తహేనాతార్థం మనసా
 త్సుద్రుత్యాహవసీయై బహుయాత్ । ప్రామ్యమైవాధ్వరగం స్మ
 ప్త్వాఽఽరభ్య ప్ర తనుతే । గ్రహా భవతి । ప్రామ్యస్యాధ్వరస్య స్మ
 ప్త్వస్య కృత్యై । ద్దేవేభ్యో వై యజ్ఞో వ పాధవత్ । తమతావచ్చు
 ప్సుమభరా । ౧౨ । యఙ్సంభారాః । తతో వై తేభ్యో యజ్ఞ
 ప్రాధవత్ । యఙ్సంభారా భవన్తి । యజ్ఞస్య ప్రధాన్యై । అతి
 క్షమాసాక్ష్య వ్యాచక్షే । యజ్ఞముఖా అతిభ్యమ్ । ముఖత ప్రవ య
 జ్ఞగం సంభృత్య ప్ర తనుతే । ఆయజ్ఞో వా ప్రవః । యోఽప్తృకః । వ
 ప్రజాః ప్ర జాయేరా । పత్నిర్వాప్యచస్తే । యజ్ఞమైవాకః । ప్ర
 జానాం ప్రజననాయు । ఉపసంస్ను వ్యాచక్షే । వ్రతర్వై పత్నీనామా
 యతనమ్ । స్వ ప్రవై నా ఆయతనేఽవ కల్పయతి । ౧౩ ।

తనుత ఆలభమానోఽగృహ్యదపృజతాభరణ్ణా యేతన్ ద్వట్పా ౧౨
 ప్రజాపతిరకామయత ప్ర జాయేయేతి స తపోఽతవ్యత । ప
 క్రివృత్తగ్ం స్తోమమస్పృశత । తం పఞ్చదశస్సోమో మధ్యత ఉద
 ర్భూత్ । తౌ పూర్వప్రభుశ్చ పరప్రభుశ్చ భవతామ్ । పూర్వప్రభు
 క్తేవా అస్వస్పృశ్యన్త । అపరప్రభుమన్వసురాః । తతో దేవా అభవన్ ।
 పరాఽసురాః । యజ్ఞామయేత వసీయాయాన్ ధ్వాన్యతితి । ౧౪ ।
 తం పూర్వప్రభే యాజయేత్ । వసీయానైవ భవతి । యజ్ఞామ
 యేత వాసీయాన్ ధ్వాన్యతితి । తమపరప్రభృ యాజయేత్ । వాసీయా

నైవ ధవతి । తస్మాత్పూర్వప్రఖ్యాతవరప్రఖ్యాతకర్తృగృహః । ప్రజా
 పతిర్వ దశహేమాతా । చతుర్ హేమాతా పఞ్చ హేమాతా । షడ్హతా
 సప్తహేమాతా । ఋతవస్పవక్సరః ॥ ౧౧ ॥ ప్రజా ప్రశవ ఇతి
 లాకాః । య ఏవం ప్రజాపతిం బ్రహ్మహుయాగం ప్రవేద । బ్ర
 హ్మహురైవ భూయాస్యవతి । ప్రజాపతిర్దేవాసురాసస్యవతి । స ఇన్ద్రో
 మప్తి నాస్యవతి । తన్నవా అబ్రువన్ ॥ ఇన్ద్రోన్న ఆవయేతి । సోఽ
 బ్రవీత్ । యథాఽహాయుష్మాగం ప్రవసాఽస్పృశ్మ । ఏవమిన్ద్రోజ్జవ-
 యధ్వమితి ॥ ౧౨ ॥ ప్రజా తపోఽతప్యవత్ । త ఆత్మన్నిష్ఠో
 మపశ్యత్ । తమబ్రువత్ । జాయస్వేతి । సోఽబ్రవీత్ । కిం భాగధే
 యమభి జనిష్య ఇతి । ఋశూన్ వక్సవక్సరమ్ । ప్రజాః ప్రశూన్ ।
 ఇమాన్లోకానిత్యబ్రువత్ । తవ మాఽఽహుత్యా ప్ర జనయతేత్య-
 బ్రవీత్ ॥ ౧౩ ॥ తఞ్చతుర్ హేమాతా ప్రాజనయత్ । యః క్రామ-
 యేత ఏనో మ ఆ జాయతేతి । స చతుర్ హేమాతారణ్ణుహుయాత్ ।
 ప్రజాపతిర్వ చతుర్ హేమాతా । ప్రజాపతిరైవ భూత్వా ప్ర జాయతే ।
 ఆజవద్విన్ద్రోమిన్ద్రోయాయ స్వాహేతి గ్రహేణ జహేగతి । ఆఽస్య ఏనో
 జాయతే । ఏరగం హి దేవా ఏతయాఽఽహుత్యా ప్రాజనయత్ ।
 ఆదిత్యాశ్చాశ్చ శ్రీరశ్చ సువగేలోకేఽస్పర్శన్త । వయం పూర్వే సు-
 వగేలోకమియామ వయం పూవత్ ఇతి ॥ ౧౪ ॥ త ఆదిత్యా
 ఏతం పఞ్చహేమాతారమపశ్యత్ । తం పురా ప్రాతరనువ్రాకాదాస్మి-
 ధేఽజవాః పుః । తతో వై తే పూర్వే సువగ్గలోకమాయాత్ । య
 స్సువగ్గళామస్సాస్యత్ । స పఞ్చహేమాతారం పురా ప్రాతరనువ్రాకాకా

స్వేదో బలాయాత్ | పుష్కరో వై కర్మచీనాతా | పుష్కరస్సు-
 తానా భావః | పుష్కర ఏవత్తూ ప్రతిష్ఠాయ | సువగణాన్తాకమతి |
 తే ప్రుష్కర్యోన అధిక్యా || ౧౦ || క్షే క్ష | క్షే వస్తుకృతి
 బాధ్యకృత్యులు ఇతి | కర్మకృత్యుల్రువః | ద్రావ్యుత్తియా-
 స్తిష్ఠాతి అధిక్యుతి | రహ్యకృత్యులు కర్మకృతి అధిక్యుత్ |
 క్షేదనః క్షేదా బాధ్యకృత్యు | వహా కర్మకృత్యే క్షేదా బలివ |
 కర్మకృత్యుల్రువః | య ఏవవేక | ద్వావశ మాస్తా | కర్మ-
 కృత్యు | క్రయ క్షేదా భావః | అసావాధిర్య ఏకవిగ్ధం | క్రతస్మ
 ద్వా క్షేదా క్షేదా | క్రతస్మకృత్యుత్తిష్ఠితి | య ఏవ క్షేదం క్షేదం క్ర-
 త్యుత్తిష్ఠితి | క్రత్యువ త్తిష్ఠితి || ౧౦ || వ్యాధితి పుష్కరో అవయ-
 క్షయతిత్యుల్రువః ఇత్యాదిత్యాస్త్రవత్త్వత్త్వ | 3 |

క్షేదావతిరకామయిత్ర ప్ర కాయయేతి | స క్రతవశమా-
 తారమకళ్యేత్ | తేన కర్మకృత్యుల్రువః | దశహారాతా-
 కళ్యేత్ | కర్మకృత్యుల్రువః | క్షేదమాకళ్యేత్ | కర్మకృత్యుల్రువః
 స కాగానీత్ | ప్రతావా యత్త్రితు | స చతుర్హారాతారమపు-
 తి | సోఽవకళ్యేత్ || ౧౧ || క్షేదా అస్మకృత్యు వా ఇమమతి | కర్మకృత్యు
 మా ప్రాధికానీత్ | స చతుర్హారాతారకళ్యేత్ | సోఽతామ్యేత్ |
 స ధాతి వ్యాపారత్ | స ధామమపుత | క్షేదమాకళ్యేత్
 కర్మకృత్యుల్రువః యాగాగంపి | స ద్వితీయమరకళ్యేత్ | సోఽతా-

మ్యత్ । స భువ ఇతి వ్యాహారత్ ॥ ౨౨ ॥ సోఽర్థర్థమపృ-
 జిత । చాతుర్మాస్యాన్ని సామాని । స ర్థ్వియమతవ్యతాసోఽతా-
 మ్యత్ । స సువరితి వ్యాహారత్ । స దివమపృత । బద్ధిష్టామ-
 ముఖ్యమతిరాత్రమృచః । ఏతా వై వ్యాహారయ ఇమి లోకాః । ఇ-
 మాస్థలు వై లోకానను ప్రజాః క్షేపకృష్టాగ్ని ప్రాణాయత్త ।
 య ఏవమితాః ప్రజాపతేః క్రథమా వ్యాహృతిః ప్రజాల్లా వేద ।
 ౨౩ ॥ ప్ర ప్రజాయా ప్రశుభిరుణ్మనై లోకాయ తే స క్షేపకృష్టాతారమ-
 పృజిత । స వావిర్నావిష్టత । తస్మై సామస్తనువం ప్రాయచ్చత్ ।
 వ్రతతై వావిరితి । స క్షేపకృష్టాతారవ్యత । సోఽతామ్యత్ ।
 స ప్రత్యక్షబాధతాసోఽసురావసృజిత । తద్దస్యాప్రియమాసీత్ ॥ ౨౪ ॥
 తద్భువనాగ్ం హిరణ్యమభవత్ । తద్భువనాస్య హిరణ్యస్య
 జన్మ । స ద్వితీయమతవ్యత । సోఽతామ్యత్ । స ప్రాణబాధత ।
 స క్షేపకృష్టాతారమపృజిత । తదస్య ప్రియమాసీత్ । తద్భువనాగ్ం హిర-
 ణ్యమభవత్ । తద్భువనాస్య హిరణ్యస్య జన్మ । య ఏవగ్ం సు-
 వనాస్య హిరణ్యస్య జన్మవేద ॥ ౨౫ ॥ సువర్ణ ఆత్మనా భవతి ।
 క్షుర్వనాఽస్య బ్రాతృవ్యః । తస్మాద్భువనాగ్ం హిరణ్యం ధా-
 ర్యమ్ । సువర్ణ ఏవ భవతి । ఐనం ప్రియ జ్గచ్ఛతి నాప్రియమ్ ।
 స సప్తహోతారమపృజిత । స సప్తహోత్రైవ సువర్ణ స్తోత-
 మేత్ । త్రిణావేన స్తామేనైత్యా లోకేలోకాఽసురాన్ప్రేషదత ।
 త్రియ స్త్రిగ్ం కేన ప్రత్యతిష్ఠత్ । ఏకైగ్ం కేన దుచమభత్ ॥ ౨౬ ॥

వస్త్ర రత్నవిశేషాః । భూషణా నైరల్యః । స్వయంవైవ నవత-
 యా ప్రతి గృహాతి । క్షత్తానాయోగ్యనాయాన ఇత్యాహ । ఇయ-
 వా ఉత్తాన అగ్నియతి । 30 । అవయవైవర్త్యతి గృహాతి । వై-
 క్షావర్యకా రథం ప్రతి గృహాతి । వైకావ్యకా వై రైవరయార-
 థః । స్వయంవైవ నవతయా ప్రతి గృహాతి । నేవామృతరవమ-
 క్షావిశేషాః । అమృతక్షేపాత్కృత్యై । వయో ద్వాత్ర ఇత్యాహ ।
 వయ వైవైవ గృహాత్ । ముష్కశ్లోక కమయతి । మయోమహ్య-
 మస్తుప్రతిగ్రహీత్ర ఇత్యాహ । 31 । యద్యైవమ్ । తస్మయః ।
 అత్సవ వైవైవ వీత్తి । క ఇద బుహ్నా అదాదిత్యాహ । ప్రజాపతి-
 ర్యైవః । సప్రజాపరయో దదాతి । కామః కామాయేత్యాహ ।
 కామేన హి దదాతి । కామేన ప్రతిగృహాతి । కామోద్దాతా కామః
 ప్రతిగ్రహీ శేత్యాహ । 32 । కామోహిదాతా । కామః ప్రతి-
 గ్రహీతా । కామగం పముద్రమావి శేత్యాహ । సముద్ర ఇన హికా-
 మః । నేన హి కామనాన్యోఽస్తి । న సముద్రస్య । కామేన త్వావ-
 తిగృహాదిత్యాహ । దేన కామేన ప్రతిగృహాతి । న వైవైవమము-
 ష్కశ్లోకే కామ అగచ్ఛతి । కామైత ర్త వైవైవే కామ దట్టనేత్యా-
 హ । కామ వైవ రత్నమునాన్యోఽముష్కశ్లోకే దట్టగామిచ్ఛతి । న
 ప్రతిగ్రహీతః । య వైవ విద్వాన్దట్టగాం ప్రతిగృహాతి । అవృ-
 త్తాన్యోఽన్యం ప్రతి గృహాతి । 33 ।

స్థివాత్యశ్చైవిత్యాహాగ్గరసః ప్రతిగ్రహిత్ర ఇత్యాహ ప్రతి-
గ్రహితేత్యాహా వజ్రతత్యాహా చక్రాఠః చ || ౧ ||

అన్తావాన్వష య్జస్య | యన్తశ్చమమహః | ద్దశమెఽహాన్ కృ-
ర్వరాజ్జయా ఋగ్విస్తువద్ది | య్జస్యైవాన్తశ్చా | అన్వాన్య-
మవ రుభతే | త్రిస్పృశిస్తువద్ది | త్రయ ఇమ హాః | వ్రథ్యవచ హాః |
త్యాఽన్వాన్యమవ రుభతే | కృశ్చివరీర్భవద్ది | అన్వన్తే కృ-
శ్చి || ౩౪ || అన్వమేవావ రుభతే | మసనా ప్రస్తాతి | మననా-
న్దాయతి | మసనా ప్రతి వారతి | మస ఇవ హి ప్రకాపతి | ప్రకా-
పనోవాన్వై | దైవా వై ప్రసా | శేషాన్వియగం రాజ్చి | యభ్య-
ర్వరాజ్జయా ఋగ్విస్తువద్ది | అన్వామేవ ప్రతి తివద్ది || ౩౫ || చ-
తుః హాత్త్యాః హాత్తా వ్యాచప్తే | స్తుతమనుశగంసతి శాన్వై |
అన్తా వాన్వష య్జస్య | యన్తశ్చమమహః | వ్రతత్తులు వైదైవానాం
వరమన్వ్యాం బ్రహ్మ | యచ్ఛతుః హాతారః | ద్దశమెఽహాన్కంశ్చ-
తుః హాత్త్యాన్వ్యాచప్తే | య్జస్యైవాన్త శ్చా | ప్రమ-
న్దానాన్వ్యాం బ్రహ్మవ రుభతే | రదైవ ప్రకాశ జ్జమయతి || ౩౬ ||
రదేనం ప్రకాశ జ్జమ | ప్రకాశం ప్రకానా జ్జమయతి | వాచ-
యచ్ఛతి | య్జస్య కృశ్చై | యజనూనదైవత్య వా అహః |
భ్రాత్వైవదైవత్యా రాతిః | అహ్న రాతి వ్యాయేత్ | రా-
త్వైవదైవత్య రజ్జాశ వృశ్చ | యద్దినా వాచ విస్పృశేత్ | అ-
హార్యాత్వైవ్యాయోద్భిగంశేత్ | యన్నక్త విస్పృశేత్ | కా

త్రిం శాశ్వత్యాహూర్షిగంఘ్రిత । అర్హివ్యూహాశ్శి బాధ దీప్తి
తి । ప్రశావస్తమైవాస్త్యైశ్శకముర్షిగంఘ్రిత । యావతాహూర్షి
ఽస్తమితి ॥ 32 ॥

వృశ్చి తిష్ఠన్తిగమయతి శిగంఘ్రిర్వృశ్చక । ౩౩ ।

వృశాపతిః వృశాతప్యత । శాశ్రుష్టాశ్శుష్టాశ్శుష్టా । శా
శ్రూషాను ప్రావిశత్ । శశ్వాదాహుః । త్వాతస్థే వృశాపతి
తి । శానామ్నాఽను ప్రావిశత్ । శశ్వాదాహుః । నాభుః కై వృ
శాపతితి । శశ్వాదప్యాదుత్ ప్రత్యయ । నాభూః తద్వయా
తే ॥ 3౪ ॥ ద్విశ్రమైవ భవతి । ప్రజాపతిర్వశాశ్రూశాపయతి ।
వ ఇన్ద్రానుప్తి నాస్యత । శశ్వా అబ్రువత్ । ఇన్ద్రాన్షి అభయతి ।
వ అత్సన్నిష్ఠేమపశ్యత్ । తమస్యత । తస్మిన్ప్రస్థీన్ద్రం భూత్వాఽ
ను ప్రావిశత్ । తస్యవత్రాః పశ్యంతో హస్త అపద్యత । తస్మాద
యాసుశావభ్యభవత్ ॥ 3౫ ॥ యవ్వ వేద । అలి డ్రాశ్శు
వ్యాస్యవతి । తే దైవా అసురైన్వికాజత్య । సువ్వగోర్హోకమాయా ।
తేఽముష్మిన్గోకేవ్యభుభ్యత్ । తేఽబ్రువత్ । అమరుః ప్రదాత్ హ
ఉపజీవీమితి । తేఽప్రచానాః తార యుః విధానూయాస్యన్ ॥
అత్తిరసం ప్రాహీర్వా । ప్రతేనాముత్ర కల్పయతి । ౩౬ ॥ తస్యవా
ఇయజప్తి । యదీదక్ష్విభ్యుః । యవ్వవవేద । కల్పతేఽస్మై । వ
వా అయం మనుష్యమ యుష్మభ్రువ్త హోతా । అముత్రే వైద్యోక్తి తే
శేష్యా వ్రావ్య వహతి । యవ్వ వేద । ఉపైవ యుష్మా వహతి ।

రమ్ । పితృయజ్ఞే వడ్డోతారమ్ । యజ్ఞాదుజ్ఞయస్యస్త్రోతే వత్త-
 హోతారమ్ । అనుసవనమైవైవాగ్ంవర్చయతి ॥ ౪౪ ॥ త్రో ర్య-
 వ్యతి ప్రజయా వసుధిః । ఉపైవగం సామస్త్రీశాసయతి । క్షణా వై
 చతుక హోతృభిస్తుత్త్రమావత । ఋద్ధిపరిమిర్తయో హామా । తే-
 బ్రువన్ । యన్నః ప్రథమ యో ఋచ్ఛాత్ । పశ్యమా త్నైస్తుత్త-
 హావతితి । సామశ్చతుక హోత్రా । అగ్నిః పశ్యహోత్రా । ధాతా
 వడ్డోత్రా । ౪౫ ॥ ఇన్ద్రోస్తుత్తహోత్రా । ప్రజాపతిర్దేవహా-
 త్రా । తేషాగ్ం సామగ్ం రాజాన్త యో ఆర్చన్ । తస్మైకా-
 మయత । తేనాహోత్రామత్ । తేవ ప్రజాయమచరత్ । తస్మై-
 వాః ప్రేషైః ప్రేషమైర్చన్ । తత్ప్రేషాగాః ప్రేషత్వ-
 మ్ । నివిద్భిర్ష్యవేదయా । తన్నివిచా నివిత్వమ్ ॥ ౪౬ ॥
 ఆప్రీభిరాఘ్నవా । తదాప్రీణామాప్రీత్వమ్ । తమఘ్నా । త-
 వ్య యశో వ్యగ్నవ్తాత । తే గ్రహః అథవా । తద్గ్రహాణాణ్ణి-
 వ్తాత్వమ్ । యస్యైవ విదుషా గ్రహః కృహ్యాన్తే । తస్య త్వేవ
 గృహీతాః ॥ తేబ్రువన్ । యో వైన్త శ్రేష్ఠోఽభూత్ ॥ ౪౭ ॥ త-
 మవధిష్ణ । పునరిమగ్ం సువామహః ఇతి । తభిన్దోభిరసువన్త ।
 తచ్ఛస్తా ఇన్ద్రస్త్వమ్ । సామ్నా సమాసయా । తథామ్న-
 స్సానుత్వమ్ । ఉత్తరుదస్థాపయా । తదుక్థానాముక్తత్వమ్ । య-
 వ్తవ వేద । ప్రత్యైవ తిష్ఠతి ॥ ౪౮ ॥ తో వర్తమాయుఃతి । సా-
 మ్నా వై యశః । యవ్తవ వీర్వాన్దోస్సమమాగచ్ఛతి । యో వ్తవ-

వమ్యుచ్చతి | తస్మాదాహుః | యశ్చైవ వేద యశ్చైవ | తాన్య
 భా నామమూగచ్ఛతః | నామోహి యః | తస్మాదవ యో ఋష్య
 తీత్యాహుః | యస్మాన్తు వామో ప్రాహితీ తస్మాన్మోసావతాన్త్రా
 చ్యః | యో వైవైవమ్యుచ్చతి | ౪౯ | బ్రహ్మణావ్యుత్పత్తయోః
 తా తర్పయతి మహోత్రా నిర్వర్తయతే త్రిష్టతి ప్రాహితీ క్షుద్రే | ౫౦ |
 ఇద వాఅగ్రైవైవ త్వి వాసీత్ | వ త్యారాసీత్ | ౫౧ |
 త్వి | వాన్తర్హిమ్ | తదవక్షేవ పశునోఽకుశత్ వ్యాచితే | తదశ్య
 త | తస్మాన్తైస్తావాన్యామోఽకాయత | తమ్యాయోఽతప్యత | తస్మా
 త్తేస్తానాన్తస్మిరకాయత | తమ్యాయోఽతప్యత | ౫౨ | తస్మాన్త
 స్తానాన్తస్మిరకాయత | తమ్యాయోఽతప్యత | తస్మాన్తైస్తానా
 ద్దచిరకాయత | తమ్యాయోఽతప్యత | తస్మాన్తైస్తానాన్తర్హిదయోఽ
 కాయన్త | తమ్యాయోఽతప్యత | తస్మాన్తైస్తానాదుదారా అకాయ
 న్త | తమ్యాయోఽతప్యత | తద్భ్రథమివ పమహస్యత | తద్భ్రమ
 భినత్ | ౫౩ | స సముద్రోఽభవత్ | తస్మాద్భ్రముద్రస్య స పిబత్ |
 ప్రజననమివ హి మన్యన్తే | తస్మాత్తస్మిన్ బాకయమానాదాపః ప్లు
 తస్మాద్యన్తి | తద్దశహోతాఽవ్వస్వకృత | ప్రజాపతిస్తై వా
 హోతా | యన్తవ న్తపనా క్షీర్య వైచ్యాన్స్తప్యతే | భవన్త్య
 వ | తద్వా ఇదమాపస్పృశిలమాసీత్ | వోఽకోఽత్ప్రజాపతిః | ౫౪ |
 వ కస్మాఅజ్ఞ | యద్యస్యాఅప్రతిష్ఠాయా ఇతి | యద్యస్యవాక
 ద్యత | నా పృథివ్యభవత్ | యద్యస్యమృష్ట | తద్దత్తర్హిమభవత్ |

య నూర్వముదమ్పస్త | సా క్యారథవత్ | యురూదీత్ | తద్దమ
 యో రోదస్తవమ్ | ౧౩ | యో య ప్రవవేద | వాప్య ద్దృషీ రుద
 వై | ప్రతద్వా ప్రమా శ్లోకావ్యాజ్జశ్చ | య ప్రవమైమా శ్లోకావ్యా
 జ్జశ్చవేద | వైమ శ్లోకావ్యాజ్జశ్చమాశ్చ | ప ఇమాం ప్రతిష్ఠానుమ్మ
 త | ప ఇమాం ప్రతిష్ఠావిత్యాఽకామయత్ ప్రజా యోయేతి | ప రపోఽ
 తవ్యత | సోఽస్తర్వానధవత్ | శ బ్రహ్మనాదనురావప్యత | ౧౪ |
 శేష్య మ్మవ్యయై వాత్రేఽన్న మదుహత్ | యాఽప్య సా త్తనూరాసి
 త్ | తామసాహత | సారముసాఽధవత్ | సోఽకామయత్ ప్రజా
 యోయేతి | ప రపోఽతవ్యత | సోఽస్తర్వానధవత్ | ప క్రావనాదీప
 వ్రీణా అప్యత | తస్మాద్దిమా భూయిష్ఠా | క్రావనాద్యేవా అ
 ప్యత | ౧౫ | తాశ్యరాదుమయై వాత్రేపయోఽదుహత్ |
 యాఽప్య సా త్తనూరాసిత్ | తామసాహత | సా జోఘ్నాఽధవత్ |
 సోఽకామయత్ ప్రజాయోయేతి | ప రపోఽతవ్యత | సోఽస్తర్వానధవత్ |
 ప ఉపప్రఖ్యాభ్యామేవయానానప్యత | శేష్య రజతే వాత్రే ఘ్న
 తమదుహత్ | యాఽప్య సా త్తనూరాసిత్ | ౧౬ | తామసాహ
 త | సోఽనూరాత్రయోస్సస్థిరధవత్ | సోఽకామయత్ ప్రజాయో
 యేతి | ప రపోఽతవ్యత | సోఽస్తర్వానధవత్ | ప ముఖాన్దేవావప్య
 త | శేష్య హరితేసాత్రే సోమమదుహత్ | యాఽప్య సా త్తనూరా
 సిత్ | తామసాహత | తదహారధవత్ | ౧౭ | ప్రతే వై వ్రీణా
 పశేదోఽహా | య ప్రవ వేద | ద్రుమా ప్రవ వ్రీణా | దివా వైకోఽ
 భూదితి | తద్దేవానా వైవర్వమ్ | య ప్రవ వైవానా వైవర్వ

వేదః । భవహోవైవ భవతి । పుత్రద్యా అహోరాత్రాణాశ్చాప్సః ।
 యో వీవమహోరాత్రాణాశ్చాప్సః వేదః । నాహోరాత్రేష్యః
 లోకాదూర్షతి ॥ ౧౮ ॥ అస్తోఽన్తి మసోఽప్యూతః । మసః క్రీణా
 కరిమవ్యుతః । క్రీణాకరిః క్రీణా అప్యూతః । రద్యా ఇదం మసః
 శ్చ్యవ కర్తవ్యం క్రతీర్షితమ్ । యదీకశ్చిశ్చ । రక్షతశ్చ్యవవ్యవ
 న్నాఘు బ్రహ్మ । శ్చ్యవశ్చదీ శ్చ్యవశ్చకీర్షితాశ్చ్యవశ్చవీ వశ్చదీ శ్చ్యవశ్చ
 తి । క్రతాయతే క్రీణాయా క్రమతిః । క్ర పరమ్యిశ్చో మూత్రామా
 ల్పితి । యో వీవవేదః ॥ ౧౯ ॥ అస్మిరణాయత తమ్యాయోఽతవ్యః
 తాభినదశోఽర్షిశాపతి శోక్షవ్యవమసృతాసృతః ఘృతమదు
 న్నాద్యాఽవ్య సా ర్షనూరావీదహారథవదృచ్ఛతి వేదః ॥ ౨౦ ॥

ఇదం గూమాఽస్మిశ్చ్యోతిర్షిమకరీచయ ఉదారా క్షర బ్రు
 గం ప ఇఘనాథ్నా తమిస్తాః ప ప్రాసనాథ్నా జోథ్నాప ఉపప్త్యా
 ధ్యాగ్ం సోఽహోరాత్రయోస్సన్ధిస్స ముఖా ర్షదహారైవవాస్సన్ధి
 స్సయే దాదుమయే రక్షతే హరితై తేధ్యస్తాశ్చ్యో ద్యే తేఽన్నం ప
 యో ఘృతగం సోమమ్ ॥

క్రీణాపతిర్షిమసృతానుజావరన్తవానామ్ । తం
 ప్రాహిణోత్ । పరహి । వ్రతేమాన్తవానామధిపతిర్షితి । త
 వ్రతేవా అబ్రువన్ । కన్తవమసి । వ్రయవ్ తవ్యచ్ఛ్రియాగంప
 త్స్సి థితి । సోఽబ్రవీత్ । కన్తవమసి వ్రయవ్ తవ్యచ్ఛ్రియాగంప
 వస్స్సి థితి మా ర్షవా అహోఽచ్ఛితి । అథ వా అదన్తరహి క్రీణాపశ్చ

త | తా ముఖం పురస్తాత్పశ్యన్తి | ముఖం వక్ష్యామః | ౬౧ | వ-
 శ్చాశ్చర్యాః | ఏ వశ్చాశ్చర్యవర్తయత | తా ముఖం పు-
 స్తాత్పశ్యన్తి | ముఖం వక్ష్యామః | ముఖం వశ్చాత్ | ఉత్తర-
 తర్యాః | ఏ ఉత్తరః తర్యవర్తయత | తా ముఖం పురస్తా-
 త్పశ్యన్తి | ముఖం వక్ష్యామః | ముఖం వశ్చాత్ || ౬౨ || ముఖ-
 ముత్తరః | ఉత్తర్యా ఉదాః | ఏ ఉత్తరీహస్త్యవర్తయత |
 తాస్తర్యోముఖో భూత్వా౬౨వయత్ | తన్ వ త స్త్రీక్రీడా-
 త్పన్నాన్నాద్యాః | య ఏవ ఏద్యాత్పరీ త వర్తయతై ఏ చావ్రీ-
 కాపతిశ్చ భూత్వాక్రీడా త్త్రీ | త్పన్నాస్త్రీక్రీడా అన్నాద్యా-
 య | అన్నాద ఏవ భవతి || ౬౩ || అస్త్రీద్యక చస్త్రీమస్త్రీయ-
 ఏవ వేదస్త్రీయాశ్చేవ భవతి క్రీత్యత్పం ముఖం వక్ష్యామః ము-
 ఖం వశ్చాన్నవ చ || ౬౦ ||

క్రీడాపతిరకామయత బ్రహ్మోహ్యయాన్యామితి | ఏ
 వ్రత వ్రతనానాతారమపశ్యత్ | తం ప్రాయుజ్ఞ | తస్య ప్రయుక్తి-
 వాహ్యయానభవత్ | యః కామయేత బ్రహ్మోహ్యయాన్యామి-
 తి | ఏ దశనానాతారం ప్రయుజ్ఞేత్ | బ్రహ్మోరైవ భూయాన్భవతి |
 సోఽకామయత క్షీరో ను అహామై శేతి | ఏ దశనానాతారమపశ్యత్
 తన్మిరవిమీత | తం ప్రాయుజ్ఞ || ౬౪ || తస్య ప్రయుక్తి-
 స్తోఽహయత | యః కామయేత క్షీరో ను అహామై శేతి | ఏ చతుర్-
 వానాతారం ప్రయుజ్ఞేత్ | అస్యేక్షీరో బాఘేతి | సోఽకామయత పశు-
 మాన్యామితి | ఏ చతుర్ వానాత్పశు వానానాతార మ్మిరవిమీ-

త | తం ప్రాయుర్జ్య- | రస్య కయః క్రమమావధవత్ | యాకామ-
 యేన క్రమమాస్యాదితి | ప క్రమణోశార్థం ప్రయుజ్జేత ||
 ర్శ్రా- క్రమమావధవ తవతి | పాకామయితీతకాహ మేకలేగ్నితి |
 ప క్రమణోశ్చక్ష్మాశార్థా ద్మిరదివిత | తం ప్రాయుర్జ్య- | రస్య
 ప్రాయుర్జ్యోకవోఽస్యా అకల్పన్త | యా క్రామయేతర్వో మే కలేగ్-
 నితి | ప మధాశార్థం ప్రయుజ్జేత | కల్పన్తాస్యా ఖాతవః | పాకా-
 మయిత పోదుపస్పామయాజీ వ్యామ్ | ఆ మే పోదుపస్పామయాజీ
 కామైతేతి || 20 || ప మధాతుపు క్రమణోశార్థా ద్మిరదివిత |
 తం ప్రాయుర్జ్య- | రస్య ప్రయుక్తి పోదుపస్పామయాజ్యభవ-
 త్ | ఆప్య పోదుపస్పామయాజ్యబాయత | యా క్రామయేత పోదు-
 పస్పామయాజీ వ్యామ్ | ఆ మే పోదుపస్పామయాజీ కామైతేతి | ప
 ప క్రమణోశార్థం ప్రయుజ్జేత | సోమప వ్రవ సోమయాజీ భవతి | ఆ-
 ప్య పోదుపస్పామయాజీ బాయతే | ప వా వ్రవ పశుః పజ్జిభా ప్రతితి-
 ప్పతి || 21 || పద్భిముఖేన | తే దేవాః వశూః విత్వా | సు-
 ప్తగ్నికోకమాయా | తే-ముష్నికోకే వ్యబుధ్యో | తే-బ్ర-
 హ్మ | అమృతః ప్రదాన వా ఉపజీవ్విమతి | తే సప్తహోతార
 యోః పిధానూయాస్యమ్ | ఆజగ్రసం ప్రాహిగ్యో | వ్రతే
 వాముత్ర కల్పయేతి | రస్య వా ఇయబ్కన్తిః || 22 || యదిద-
 క్షిప్యా | య వ్రవ సేద కల్పతే నైస వా అయం మనుష్యేషు య-
 ద్ధిపు క్రమణోశా | అముత్రసద్యో దేవోః సావ్య వహతి | య
 వ్రవ సేద | ఉపైవ యజ్ఞో నమతి | యో నై చతురబాలోమగా

నివాసవాస్యవతి | నివాసవాస్యవతి | అన్నిహారాశ్రయే దశహాతు.
 నివాసమ్ | ద్వర్శపూర్ణామూసా చతుర్హాతుః | వాతుమూసా.
 స్వాని పశ్యహాతుః | ప్రశుభ్రవస్థాతుః | స్వామ్యోఽధ్వరస్సత్త.
 హాతుః | ప్రతస్య చతుర్హాత్యూర్వాదాపమ్ | య ప్రవచేద |
 నివాసవాస్యవతి || 23 ||

అద్విద్విత్త రం ప్రాయుజ్ఞ పశ్యహారాశ్రం ప్ర యుజ్జీర
 బాదుశేతి తిన్వతి క్షిప్తిదశహాతునివాసానమ్ సప్త చ || ౧౧ ||

ప్ర బాపతిరకామయత ప్రబాప్యజైనేతి ప్రబాపతిరకా.
 మయత దర్శపూర్ణామూసా స్పజైనేతి ప్రబాపతిరకామయత ప్ర
 బాప్యేనేతి ప రప్య త్రిన్వరం ప్రబాపతిరకామయత దశహా.
 తారం తేవ దశధాఽఽత్సాన్తేవా వైవరుణామన్తో వై ప్రబాప.
 తిస్తాస్సస్పాస్సమిన్వన్తేవా వై చతుర్హాత్యభిరిద వా అగ్రే
 ప్రబాపతిరిన్వం ప్రబాపతిరకామయత బహోభూయానేకాదశ || ౧౧ ||

ప్ర బాపతిస్త్రిహస్య ప్రబాపతిరకామయతానమైవైవత్త
 స్వ వా ఇయజ్ఞాప్తి స్సాత్రేనాజ్యోతిర్యదస్మిన్నాదిశ్యే సమ.
 త్థాతుస్సప్తహారాన్వీసప్తతిః || 23 || ప్రబాపతిరకామయత
 నివాసవాస్యవతి || వారిః ఓమ్ ||

వారిః ఓమ్ || బ్రహ్మీవారికో వదన్తి | క్షాతుర్హాత్యూ.
 గాక్షాతుర్హాత్యూర్వమితి | యదేవైమ చతుర్థావమూతారః | శే